

SPIEKERSKORNER

Een beter schrijfproduct dankzij zelfsturend werk

Nogal wat leraren Nederlands klagen over correctielast bij hun opdracht. Zelfs bij leerlingen van de derde graad komen nog altijd veel basisfouten voor die blijkbaar hardnekkig blijven hangen, ondanks de vele schrijftips van collega's in de voorgaande jaren. In dit artikel tonen we aan hoe we de schrijfproducten van de leerlingen onderweg aanzienlijk kunnen verbeteren door de schrijvers zelf meer verantwoordelijkheid te geven tijdens het schrijfproces.

Een succesopdracht start bij de nauwkeurige formulering van de taalkaak waar de leraar meteen beoordelingscriteria bij bedenkt: wat moet de leerling bij het maken van deze taak allemaal kunnen? Deze criteria krijgen vorm in een commentaarformulier dat per opdracht een andere concretisering krijgt. Leerlingen leren met deze checklists omgaan, zowel onderweg (al schrijvende) als op het einde van de rit (als eindevaluatie). Op deze manier sturen leerlingen zichzelf bij voor ze de definitieve versie aan de leraar afleveren.

Naast het werken met commentaarformulieren merken we ook dat leerlingen beter werk produceren als ze in overleg met elkaar (in duo's of in groep) een tekst schrijven waarbij ze mekaars ideeën en formuleringen bijsturen. In de opsomming van schrijfoopdrachten hieronder staan we eerst stil bij enkele voorbeelden van zakelijk schrijven. In een tweede deel laten we zien hoe deze vormen van zakelijk schrijven ook dienst doen bij het uitbouwen van literaire competentie.

Katrien Durnez & Fransien Vandermeersch

DEEL 1: Voorbeelden van zakelijk schrijven

VAN SPREEKTAAL NAAR SCHRIJFTAAL (TAALREGISTERS)

OPDRACHT 1 (met dank aan Arnold De Schrijver voor het concept)

Heron was een beroemde Griekse uitvinder uit de klassieke oudheid. Een van zijn bekende uitvindingen was de waterklok. Hieronder kun je de tekst lezen van iemand die *mondeling* de werking van die klok uitlegt. Maak op basis van die tekst een *geschreven versie* voor een informatieve cd-rom 'De tijd meten door de eeuwen heen', bedoeld voor jongeren. Zorg ook voor een *zelfgemaakte illustratie* van de klok.

Wel ja, je ziet dat de hele zaak eigenlijk uit drie delen bestaat, niet? D'r is links een soort tank en daar zit water in. In die tank, helemaal onderaan, zit een piepklein gaatje waardoor het water uit de tank kan. Dat druppelt dan, denk ik toch, in een ander vat, euh tank. Juist... en in die tweede tank drijft zo'n ding dat dus kan drijven. Een vlotter dus. 't Is eigenlijk een soort staaf, vastgemaakt aan die vlotter en aan het einde van die staaf, bovenaan bedoel ik, is een pijltje vastgemaakt. Het pijltje wijst dan op de buitenkant van een cilinder cijfers aan. Ja ja, het hele ding zit clever in elkaar.

Nu nog even de werking van het ding duidelijk maken. Het water van de linkse tank druppelt dus langzaam maar zeker in de tweede tank. Daardoor stijgt het water in die tank natuurlijk en met het water gaat ook die dinges, die vlotter dus, de hoogte in waardoor het pijltje bovenaan de vlotter een hoger cijfer op de cilinder aanduidt. Heron had er natuurlijk voor gezorgd dat de afstand tussen de cijfers op de cilinder precies zo groot was dat het een uur duurde alvorens het pijltje een nieuw nummer aanwees. Het was dus een echte klok die twaalf uur kon aanwijzen, zie je. En wat doe je na die twaalf uur? Ja, na twaalf uur schep je de tweede tank leeg, je kiepert het water weer in de eerste tank en klaar is Kees. Geniaal toch?

OPDRACHT 2: Beoordeling in duo's

Maak gebruik van de vragen op bijgevoegd commentaarformulier om het werk van een ander duo te beoordelen.

OPDRACHT 3: Definitieve versie

Herschrijf nu individueel (of in duo) je tekst. Maak gebruik van wat je geleerd hebt door het werk van anderen te lezen en te beoordelen.

COMMENTAARFORMULIER DE WATERKLOK VAN HERON

COMMENTAAR DOOR DATUM TEKST VAN DATUM KLAS		1=slecht 2=onvoldoende 3=voldoende 4=goed 5=zeer goed
1	De info is logisch geordend. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
2	De werking van de klok is nauwkeurig beschreven. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
3	De illustratie geeft de werking juist weer. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
4	De taal is aangepast aan de doelgroep. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5

ALINEAGEBRUIK

OPDRACHT 1

Maak je tekst leesbaarder door alineagebruik.

- Laat tussen elke alinea twee witregels.
- Schrijf boven elke alinea de vraag die in de alinea beantwoord wordt.

Na een nachtje stevig doorzakken, voelen heel wat mensen zich 's morgens niet lekker. Ze hebben dorst, ze hebben last van hoofdpijn, ze voelen zich duizelig en misselijk. Ze hebben, kortom, een flinke kater. Een kater wordt veroorzaakt door drie dingen. Ten eerste wordt het maagslijmvlies geïrriteerd door het teveel aan alcohol en daardoor gestoord in zijn werking. Ten tweede drogen de lichaamscellen uit, doordat de hoeveelheid alcohol groter is dan de lever kan verwerken en doordat er voortdurend een hoeveelheid alcohol in het bloed zit. Ten derde heeft het alcoholgehalte een 'shockeffect' op het zenuwstelsel en dat heeft tijd nodig om zich te herstellen. De beste manier om een kater te voorkomen is niet te veel te drinken.

Als je toch alcohol wilt of moet gebruiken, doe je dat het beste tijdens de maaltijd: er wordt dan langzamer gedronken en daardoor wordt de resorptie over een langere periode gespreid. Bovendien werkt het voedsel remmend. Niet-alcoholische dranken die tegelijkertijd of naderhand worden gedronken, verdunnen de alcohol. De kater is meestal ook minder groot als er in een rustige omgeving wordt gedronken en als het roken van sigaretten tot een minimum wordt beperkt. Als je ondanks alles toch last hebt van een kater, kun je die het beste bestrijden met melk, rauwe eieren of gewoon een goed ontbijt. Pas daarna kun je een aspirine of een pijnstiller nemen tegen de hoofdpijn. Doe je het andersom, dan is het gevaar groot dat je lege maag door de pijnstillers of door de aspirine nog meer wordt geïrriteerd. Wat ook helpt, is een flink glas sinaasappelsap. Dat bevat veel vitamine C en bovendien is de smaak verfrissend. Ook bruisende dranken hebben een verzachtend effect op de maag. Elke vloeistof helpt trouwens om de uitgedroogde lichaamscellen de kans te geven zich te herstellen.

OPDRACHT 2

Schrijf nu op dezelfde manier een tekst over een allergie.

- Vertrek van je basisvragen.
- Beantwoord elke vraag met een uitgeschreven tekst.
- Controleer je eerste tekst aan de hand van onderstaande checklist.

CHECKLIST CRITERIA ALINEAGEBRUIK	JA	NEE
CORRECTHEID 1 Vind je in elke alinea het antwoord op de bovenstaande vraag? 2 Is de woordkeuze correct? 3 Heb je spellingscontrole toegepast?		
DUIDELIJKHEID 1 Staan de kopjes (en de alinea's) in de juiste volgorde? 2 Hangen de zinnen helder aan elkaar?		
AANTREKKELIJKHEID 1 Is er voldoende afwisseling in zinsbouw? 2 Is er woordvariatie?		
GEPASTEID Gebruik je consequent de algemene je-vorm?		

DE LEZERSBRIEF

Op 31 augustus 2000 hield de Vlaamse Scholierenkoepel een persconferentie waarin hij een pleidooi hield voor het leerlingenstatuut. Hieronder vind je de tekst die in *De Standaard* van 1 september 2000 te lezen stond. Wil je nog uitgebreider info, surf dan naar www.vsknet.be.

BRUSSEL – Leerlingen hebben recht op vrijheid van kledij, op het dragen van godsdienstige symbolen, op evenwichtig verdeeld huiswerk en vooral op inspraak. Dat stelt de Vlaamse Scholierenkoepel in zijn 'leerlingenstatuut'. De koepel pleit ervoor dat statuut in een decreet te gieten.

De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) zou het leerlingenstatuut graag zo snel mogelijk ingevoerd zien. Vanaf volgend schooljaar zou dat zeker moeten gelden. Het statuut is geschreven op maat van het middelbaar onderwijs, maar volgens de VSK is het uitbreidbaar naar lagere scholen.

Met de tekst wil het VSK onduidelijkheid wegnemen: basisrechten garanderen en misbruiken voorkomen of oplossen. Het statuut bevat een aantal punten die wellicht heel wat discussie zullen uitlokken. Zo pleit de scholierenkoepel voor de vrijheid van kledij. Dat houdt volgens hen in dat leerlingen niet verplicht kunnen worden

een uniform te dragen of piercings thuis te laten. Dezelfde vrijheid geldt voor het dragen van godsdienstige symbolen. Daarmee hoopt de VSK een einde te kunnen maken aan de discussie rond bijvoorbeeld hoofddoeken. Maar, zegt de VSK, "We vragen liever te veel dan te weinig". Bovendien kan het schoolreglement afwijken van de bepalingen in het decreet. Op voorwaarde dat het reglement is opgesteld in samenwerking met de leerlingen (raad).

Als zij het ermee eens zijn, kan het schoolreglement bepalen dat een uniform verplicht is of piercings verboden. Eén school is alvast van plan het statuut dit schooljaar in te voeren en het schoolreglement daaraan aan te passen: het OLV-ten-Doorn-instituut uit Eeklo. In de tekst van het decreet zoals de scholierenkoepel die heeft uitgewerkt, is ook sprake van een bemiddelings- en geschillencommissie. "Die moet vertrouwen wekken bij de leerlingen: ze weten dat er een instantie

bestaat in de school waar zij gemakkelijk met een klacht terecht kunnen. Zodat ze ook zeker zijn dat die behandeld wordt."

De VSK spreekt tegen dat zo'n decreet de jurisdisering van het onderwijs in de hand werkt. Integendeel zei de ondervoorzitster Leen Chanet: "Omdat leerlingen bij een commissie in de school terecht kunnen, moeten ze niet onmiddellijk naar de rechtbank stappen als er problemen zijn. Die commissie moet paritair samengesteld zijn. Wij pleiten voor telkens twee vertegenwoordigers van de leerlingen, de ouders, de schoolleiding en de leerkrachten."

Op de website van het VSK vind je de volledige tekst van het voorontwerp van decreet. Daar stellen de scholieren ook de campagne voor die ze dit schooljaar lanceren: *Magda?* Op de informatielijn van VSK kunnen leerlingen terecht met al hun vragen over wat wel en niet mag op school. (adl)

. Infolijn: 02 215 32 29 (elke schooldag tussen 8 en 17 uur)
. www.vsknet.be

OPDRACHT

Schrijf nu als individu of als groepje een lezersbrief naar de krant waarin je je mening rond een of meerdere punten uit het artikel probeert toe te lichten. Een emotionele uitlating kan, maar een goed beredeneerde argumentatie heeft meer slagkracht. Let er ook op dat je artikel voor een buitenstaander – elke lezer van de krant dus – leesbaar blijft. Start daarom altijd met een verwijzing naar het uitgangsartikel voor je met jouw ideeën op de proppen komt.

Als je kladversie af is, neem je onderstaande checklist om jezelf bij te sturen. Je zet een kruisje in de JA-kolom als je zeker bent dat je met een criterium rekening hield. Je doet hetzelfde in de NEE-kolom als je zeker bent dat je iets vergeten bent en je plaatst een vraagteken als je bij een criterium nog twijfelt.

Lees nu je kladversie opnieuw en onderstreep in kleur en in kronkellijn waar je nog iets zal veranderen.

Schrijf nu je definitieve versie, rekening houdend met je eigen feedback.

Aan je leerkracht bezorg je volgende documenten: je ingevulde checklist, je eerste versie van de brief met onderstrepingen en je definitieve versie van de brief.

CHECKLIST CRITERIA LEZERSBRIEF	JA	NEE
CORRECTHEID 1 Is de tekst logisch opgebouwd? 2 Is de woordkeuze correct? 3 Vermijd je omslachtige formuleringen? 4 Heb je aandacht besteed aan correcte interpunctie? 5 Heb je de spellingcontrole gebruikt?		
DUIDELIJKHEID 1 Is de tekst helder gestructureerd? 2 Bevat de tekst voldoende structuuraanduiders? 3 Maak je de tekst duidelijk met titels, tussenkoppen, alinea's of tabellen? 4 Gebruik je woorden die de lezer kent (i.p.v. vakterminologie)?		
AANTREKKELIJKHEID 1 Is er voldoende afwisseling in zinsbouw? 2 Gebruik je een rijke en gevarieerde taal? 3 Gebruik je een goede inleiding? 4 Gebruik je een gepast besluit? 5 Heeft de tekst nieuwsaarde?		
GEPASTHEID 1 Gebruik je consequent het gekozen taalregister? (u/jullie, afstandelijk/ emotioneel,...) 2 Is de toon aan het lezerspubliek aangepast? (de krantenlezer, de ouders, de leerlingen, de directie, de leraren,...)		

KRITISCHE BEDENKINGEN FORMULEREN BIJ EIGEN STAGE

Nathalie zit in haar zesde jaar *Secretariaat Talen*. Bij de tussentijdse evaluatie van haar stage noteerde ze volgende alinea in haar stageschrift.

Door deze stage te hebben gelopen, heb ik veel meer inzicht gekregen in het werkveld en ik hoop dat dit ook voor mijn medeleerlingen zo zal zijn. Want hoe meer u erin werkt, erover praat, des te beter u de aard van het werkveld zult begrijpen. Want tenslotte is het maar door te doen dat je zelf het meeste leert.

OPDRACHT 1

Welke bedenkingen zal de stagementor vermoedelijk in het schrift van Nathalie schrijven?

- *Maak je ervaringen concreet (verbind ze met situaties).*
- *Verzamel je ideeën elke dag (schrijf gewoon alles op wat je te binnen schiet).*
- *Orden je bedenkingen tot alinea's.*
- *Hou je zinnen voldoende kort.*
- *Schrijf steeds vanuit dezelfde persoon.*

Nathalie heeft de bemerkingen van haar stagebegeleider goed begrepen.

Tegen het volgende bezoek zal ze opnieuw enkele bedenkingen formuleren. Hieronder vind je Nathalies aantekeningen. Ze noteerde alles wat haar te binnen schoot. Hierbij lette ze niet op formulering. Soms zie je nog losse woorden, halve zinnen en tekens.

OPDRACHT 2

Stel je nu in Nathalies plaats om de tekst uit te schrijven. Je mag bepaalde situaties verzinnen om je bemerkingen concreet te maken. Let hierbij op korte, goed gebouwde zinnen, op woordvariatie en op structurering. Maak hiervoor alinea's en verplaats gegevens als die tot een betere ordening kunnen leiden.

- op tijd komen/voor tijd – rustig – gegevens nog ordenen
- de chef is in gesprek en ik moet nog dringend post afgeven – niet blijven hangen – discreet
- telefoon: lastige klant en) en ik toch beleefd! Mij inhouden!!
- erger mij: als ik nog zoveel adressen moet schrijven en de chef vraagt dan onmiddellijk kopieën (flexibel zijn)
- taalvaardigheid E en F. ok – Duits verstaanbaar maar terug praten moeilijk → vaste uitdrukking voor de uitleg opzoeken en vakjargon (zie cursus De wilde) opnieuw bekijken
- opdrachten waar ik niet zeker ben, tijdig uitpluizen
(vliegtuigticket naar Hamburg te laat aangevraagd, chef!!!)
- kopieën recht leren maken → netter werken en geen papier verspillen

CHECKLIST CRITERIA KRITISCHE BEDENKINGEN BIJ STAGE	JA	NEE
CORRECTHEID 1 Is de tekst logisch opgebouwd? 2 Is de zinsbouw correct? 3 Vermijd je omslachtige formuleringen? 4 Heb je aandacht besteed aan correcte interpunctie? 5 Heb je de spellingcontrole gebruikt?		
DUIDELIJKHEID 1 Is de tekst helder gestructureerd? 2 Bevat de tekst voldoende structuuraanduiders? 3 Gebruik je voldoende concretisering om je mening toe te lichten?		
AANTREKKELIJKHEID 1 Is er voldoende afwisseling in zinsbouw? 2 Gebruik je een rijke en gevarieerde taal? 3 Gebruik je een goede inleiding? 4 Gebruik je een gepast besluit?		
GEPASTHEID 1 Gebruik je consequent ik-boodschappen? 2 Weet je de bedenkingen met voldoende discretie te formuleren?		

BRIEF OF MAIL OM INFORMATIE

(1) INFO VRAGEN VIA EEN KLASSIEKE BRIEF

SITUATIE

Filip schrijft in het kader van zijn GIP/eindwerk (thema: drugs) een brief om informatie. Hij kreeg van zijn vriend enkele namen en adressen van hulpverleners. Onderstaande brief stuurt hij naar de heer Wim Vandamme, hoofdverantwoordelijke van het JAC in Waregem.

OPDRACHT 1

Lees de brief met een kritisch oog.

Beantwoord onderstaande vier vragen zo gedetailleerd mogelijk:

- Is de brief *duidelijk*?
- Is de brief *gepast*?
- Is de brief *correct*?
- Is de brief *aantrekkelijk*?

Zorg voor ten minste twee opmerkingen per vraag.

Werk in duo's.

Je krijgt zeven minuten om de opdracht af te werken.

Dag Wim

Ik moet dit schooljaar een Gip maken over drugsgebruik bij jongeren. Kan ik bij U informatie krijgen over drugs?

Kan je mij alle informatie tegen eind september opsturen? Het kan eventueel ook afgehaalt worden op woensdag tss 2 en 4.

Bedankt op voorhand.

Filip de Slimme

6Stwb

OPDRACHT 2

Schrijf nu zelf jouw brief om informatie.

(2) INFO VRAGEN VIA E-MAIL

Tegenwoordig vervangen e-mails meer en meer brieven. Bij elektronische post gelden dezelfde criteria als bij de klassieke brieven.

OPDRACHT 1

Beoordeel de mail van Filip met dezelfde criteria:

- Is de mail *duidelijk*?
- Is de mail *gepast*?
- Is de mail *correct*?
- Is de mail *aantrekkelijk*?

Dag

Ik zoek info over drugs voor mijn GIP. Mail gerust terug als u iets geeft.

Dank

Filip :-)

OPDRACHT 2

Beoordeel ook de mail van Jacob Kras met dezelfde criteria.

Van: jacob kras [mailto:jkras@stu.let.leidenuniv.nl]

Verzonden: zaterdag 4 november 2000 20:56

Aan: dialect@sip.be

Onderwerp: attitude-onderzoek

Geachte vrouw/meneer,

Ik heb net U wepagina over het dialectproject gelezen. En ik was er heel blij mee. Want ik heb zoiets als onderwerp voor mijn afstudeerscriptie gekozen. Ik wil graag een attitude-onderzoek doen, die over de houding van leerlingen van middelbare scholen in Duitsland, Nederland en Vlaanderen t.o.v. het, engels, de standaardtaal en de regionale taalvariatie gaat. Daarvoor moet ik een enquête verzinnen, die ik aan zes scholen wil sturen.

Helaas is op uw internetpagina geen resultaats- of ervaringsbericht te vinden, maar ik wou graag weten, wat Uw ervaringen met de scholieren en het verzinnen van de enquêtevragen zijn geweest. Verder zou ik graag willen vragen, of er misschien nog een litatuurlijst bestaat, waar ook daarna lijkende onderzoeken hun plaats hebben gevonden.

Bij voorbat hartelijk bedankt voor uw moeite,
met vriendelijke groet, Jacob Kras

Jacob Kras
Fahrenheitstraat 420a
2561 EN Den Haag
Nederland
jkras@stu.let.leidenuniv.nl

ACTIVEREND VERSLAG

OPDRACHT 1: Vooraf

Leerlingen bezoeken een historisch gebouw, historische site, museum, tentoonstelling,... en krijgen vanuit het vak Nederlands een opdracht mee:

Zoek in het gebouw, museum,... een voorwerp, een afbeelding, een tekst, een enscenering die jou treft en die je blijvend wil onthouden. Maak een korte beschrijving van het voorwerp, de afbeelding,... en neem eventueel een foto of maak een schets. Omschrijf waarom het voorwerp jou getroffen heeft. Bedenk ook een vraag die je aan de maker van het voorwerp,... zou willen stellen.

OPDRACHT 2

Naar aanleiding van het klassikale bezoek aan ... schrijf je een verslag(je) bedoeld voor het schooltijdschrift. In je verslag informeer je de lezer en je probeert bovendien de lezer te overhalen om het gebouw, de tentoonstelling, ... ook eens te bezoeken.

Je zorgt voor een tekst van ten minste vijf alinea's waaronder inleiding, midden en slot. Je verwerkt er de aantekeningen in die je maakte tijdens het bezoek. Je zorgt ook voor een illustratie met ondertitel (eigen foto, foto uit folder, eigen tekening, ...)

Je wordt beoordeeld op correctheid (taal en inhoud), nauwkeurigheid (taal en inhoud), aantrekkelijkheid (vormgeving, zinnen van maximum 23 woorden), gepastheid (voor het schooltijdschrift).

Je gebruikt een woordenboek voor de controle van spelling en woordkeuze. Je gebruikt ook de spellingchecker. Topische vragen kunnen je helpen bij het verzamelen van 'inhoud': wie, wat, waar, wanneer, waaruit, hoe, waarvoor, waarom...

OPDRACHT 3

In groepjes van vier wissel je je artikels uit. Op basis van de aandachtspunten die je vindt op het commentaarformulier beoordeel je elk apart het werk van een medeleerling.

OPDRACHT 4

Op basis van de vier verslagen werk je nu samen een definitief artikel uit. Je houdt uiteraard rekening met de gegeven commentaren.

COMMENTAARFORMULIER VERSLAG SCHOOLKRANT		<i>1=slecht</i> <i>2=onvoldoende</i> <i>3=voldoende</i> <i>4=goed</i> <i>5=zeer goed</i>
COMMENTAAR DOOR TEKST VAN KLAS	DATUM DATUM	
CORRECTHEID 1 Is de spelling correct? 2 Zijn de zinnen correct gebouwd? Hardop lezen helpt... 3 Is de gegeven informatie correct? <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
NAUWKEURIGHEID Is het voorwerp,... nauwkeurig beschreven zodat de lezer het zich kan voorstellen? <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5

AANTREKKELIJKHEID 1 Is de lay-out verzorgd? 2 Zijn de zinnen niet langer dan 23 woorden? 3 Is er variatie in woordgebruik en zinsbouw? 4 Heeft de tekst nieuwsaarde? <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
GEPASTHEID Werd er rekening gehouden met het lezerspubliek? <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5

DEEL 2: Voorbeelden van zakelijk schrijven in functie van literatuuronderwijs

WERKEN MET EEN KORTVERHAAL

OPDRACHT 1: Lezen, gewaarworden en opschrijven

Je leest individueel het kortverhaal *De dag dat Frank Sinatra overleed* (Hanneke Pauwe: 'De dag dat Frank Sinatra overleed', *Zulma*, nr. 27). Tijdens het lezen maak je een ervaringsverslag.

Hoe ga je te werk?

Noteer tijdens het lezen je reacties op wat je leest. Wat flitst er allemaal door je hoofd terwijl je de woorden, de zinnen en de beelden onder ogen krijgt? Enkele voorbeelden: *een sympathiek personage, een moeilijk woord, ik begrijp het verband niet, ik herken die houding vanuit mijn (thuis)omgeving, die handeling of reactie vind ik onrealistisch,...*

Verdeel je blad in twee kolommen: links schrijf je het woord, de zin, de gedachte uit de tekst en rechts formuleer je de bedenking erbij. Zorg dat je per blad tekst minstens drie bemerkingen noteert.

Rond je ervaringsverslag af met een antwoord op volgende vragen:

- Wat zijn volgens jou de sterke kanten van het verhaal?
- Wat zijn volgens jou de zwakke kanten van het verhaal?
- Waar zitten de herkenbare patronen (uit je eigen omgeving, de omwereld, de literatuur,...)?
- Waar heb je nog vragen bij; wat begrijp je niet zo goed?

Deze manier van werken vind je in de literatuur wel eens onder de benaming SWOT- analyse (*Strength – Weakness – Opportunities – Threats*).

OPDRACHT 2: Bevindingen leren formuleren

Vorm nu duo's in de klas.

Kies samen één sterke kant van het verhaal. Werk rond deze stelling een argumentatie uit in een *keurig uitgeschreven alinea*.

Doe nu hetzelfde voor één zwakke kant van het verhaal.

OPDRACHT 3: Veranderen van standpunt

Stel dat het verhaal van Hanneke Pauwe realiteit is. Jij bent journalist en je moet een verslag maken van het drama voor de krant. Je bent er je bewust van dat je artikel kort moet zijn (je zal dus feiten moeten samenvatten) en toch aantrekkelijk (je zorgt voor een goede kop, een krachtige lead, een of andere getuige en een logische lijn). Verzorg ook je taal: korte, heldere, actieve zinnen en een gevarieerde woordkeuze.

Achteraf kunnen we enkele artikels met elkaar vergelijken. We zullen snel zien hoe verwoording van feiten kan verschillen.

COMMENTAARFORMULIER KRANTENVERSLAG N.A.V. HANNEKE PAUWE, DE DAG DAT FRANK SINATRA OVERLEED		1=slecht 2=onvoldoende 3=voldoende 4=goed 5=zeer goed
VAN: VOOR:		
TITEL De titel is aantrekkelijk. <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5	
INLEIDING OF LEAD De inleiding maakt nieuwsgierig. <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5	
LOGISCHE LIJN De inhoud is logisch opgebouwd en dus gemakkelijk te volgen. <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5	
GETUIGENIS De getuigenis zorgt voor een meerwaarde. <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5	

TAAL – korte, heldere zinnen – actieve zinnen – gevarieerde woordkeuze – spelling <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5
LAY-OUT De lay-out is passend voor een krantenartikel. <i>Suggesties voor verbetering...</i>	1 2 3 4 5

SCHRIJVEN VAN RECENSIES

OPDRACHT 1: Wie zegt wat?

Je leest het boek *Met mij gaat alles goed* van Jan Simoen. Tijdens het lezen maak je een ervaringsverslag zoals eerder aangeleerd. Je boek bestaat uit drie delen; je zorgt voor minstens drie bedenkingen per deel. Als je het boek helemaal uit hebt, maak je de SWOT-analyse. Je leerkracht zal nakijken of je de taak goed volbracht.

In de klas vorm je (nieuwe) duo's. Je moet straks een gefundeerd leesverslag maken van het boek. Je weet ondertussen dat er vaste ingrediënten zijn om een boek goed te recenseren: verhaal, thema, personages, ruimte, tijd, vertelstandpunt, titel, vorm of structuur, taalgebruik,...

Wie de moeite doet om iets op te zoeken over een boek, krijgt meestal enkele ideeën aangereikt die de eigen leeservaring verrijken, ondersteunen of structureren. Er is veel te vinden op het internet, maar niet alles levert op. Toch proberen we even volgende sites:

- <http://www.scholieren.samenvattingen.nl>
- <http://www.bib.vlaanderen.be>

We zoeken twee opvallend verschillende recensies over dit boek. Welke aspecten komen er overeen en welke verschillen? Probeer ook kort te noteren wat er over elk aspect gezegd wordt.

ASPECTEN	RECENSIE 1	RECENSIE 2
Inhoud		
Thema		
...		

OPDRACHT 2: Een beter schrijfproduct

Schrijf nu zelf op basis van de twee recensies en van je eigen ervaringsverslag een nieuwe recensie. Je maakt gebruik van alle drie de bronnen.

Breng je recensie mee naar de klas en geef ze aan een collega-leerling die er commentaar op zal geven aan de hand van onderstaand formulier.

COMMENTAARFORMULIER RECENSIE		<i>1=slecht</i> <i>2=onvoldoende</i> <i>3=voldoende</i> <i>4=goed</i> <i>5=zeer goed</i>
COMMENTAAR VAN	DATUM	
RECENSIE VAN	DATUM	
RECENSIE OVER		
KWALITEITSNORMEN VOOR EEN GOEDE RECENSIE		
1 De inleiding maakt de lezer nieuwsgierig naar het vervolg van de tekst. Ze verwijst op een of andere manier heel concreet naar het te bespreken werk. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
2 De verhaallijn van de inhoud van het boek is te volgen. De thematiek is voldoende uitgewerkt. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
3 De belangrijkste personages zijn in relatie tot elkaar besproken. Er is aandacht voor de evolutie van de karakters. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
4 De structuur van het boek is toegelicht. Ruimte- of tijdselementen kunnen hiervoor van belang zijn. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
5 Er is aandacht voor het taalgebruik of de vormgeving van het boek. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5
6 Het slot bevat een duidelijk eindoordeel (positief of negatief). <i>Suggestie voor verbetering ...</i>		1 2 3 4 5

TAALGEBRUIK VAN DE RECENSENT	
1 De recensent schrijft consequent in de derde persoon. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
2 Er zijn voldoende alinea's en ze zijn vloeiend met elkaar verbonden. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
3 De recensent gebruikt een actief en vlot taalgebruik. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5
4 De recensent gebruikte de spellingcontrole. <i>Suggestie voor verbetering ...</i>	1 2 3 4 5

Herschrijf nu je basistekst rekening houdend met de commentaar op het formulier.

OPDRACHT 3: Boekeninfolijn

Zoek nu relevante informatie over de auteur en maak vanuit de informatie en de recensie(s) een presentatie voor de anderen van de klas.

SLOTBEDENKINGEN

We zijn ervan overtuigd dat bovenstaande opdrachten heel herkenbaar zijn voor vele leraren. De vernieuwende elementen zitten o.a. in het durven schrijven in de klas zelf (individueel of in duo's), waar het kan met behulp van de computer. ICT is een uitstekend middel om het schrijven zelf beter te laten verlopen. De commentaarteksten en de zelfevaluatieschema's verhinderen leerlingen om kladversies aan leraren af te geven. Door het hanteren van tussenstappen in het schrijfproces bouwen we op een natuurlijke manier een schrijfportefeuille uit.

En de correctielast van de leraar? Die vermindert aanzienlijk doordat de schrijfoopdrachten anders geconcipieerd zijn. Ervaringsverslagen hoef je enkel te paraferen. Soms heb je duo-opdrachten of groepswerken. Bij courante fouten kan een klassikale verbetering volstaan. Het is verantwoord een stukje tekst (uit eigen werk of uit werk van verschillende leerlingen samen) opnieuw te laten schrijven in plaats van de hele opdracht (waar dan weer nieuwe

fouten in kunnen sluipen) te laten overpennen. Op een toets kan de leraar met gerust geweten ook analoge schrijffouten laten corrigeren.

Wij hopen in elk geval dat we leerlingen kunnen laten zien dat goed schrijven niet enkel op een talent berust, maar ook op een vakmanschap dat met een goed gevulde gereedschapskist keurig eindwerk op kan leveren.

*Katrien Durnez & Fransien Vandermeersch
p/a Vijverstraat 18
8900 Ieper
katrien.durnez@pandora.be
fransien.vandermeersch@skynet.be*